

Nr 654

Av herr **Hansson, Nils**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 41, med förslag till jordförvärvslag m. m.*

Vilka verkningar en jordförvärvslag enligt det förslag som framlägges i proposition nr 41 till årets riksdag kommer att få för det svenska skogs- och jordbruket går inte att med någon större grad av säkerhet på förhand bedöma. Detta belyses av att remissyttrandena härvidlag redovisar de mest skilda uppfattningar. Med lagen tar man onekligen ett steg ut i det ovissa.

Att lagen, hur den framtida jord- och skogsbrukspolitiken än utformas, kan medföra betydande vinster särskilt genom att underlätta strukturrationalisering och i viss mån även driftrationalisering synes troligt. Å andra sidan kan det med fog befaras att lagen även kan få negativa verkningar av icke obetydlig räckvidd, bl. a. genom att bidra till landsbygdens avfolkning, minskad produktion per arealenhet, bristande utrymme för enskild företagsamhet inom näringsgrenar, som är speciellt lämpade för sådan och som av ålder många medborgare känt sig intresserade av och kallade till. Det torde därför vara av största vikt att som departementschefen förutsätter verkningarna av den nya lagstiftningen följs upp eller, med andra ord, att lagen i praktiken till en början betraktas som "temporär" i den meningen att den förutsättes bli föremål för revision i den mån ogynnsamma verkningar vid tillämpning framträder. Endast med den förutsättningen synes en permanent lag böra accepteras.

Vikten av en snabb och genomgripande strukturrationalisering av skogsbruket kan inte nog understrykas. Nuvarande parcellering av marken omöjliggör på många håll modern rationell skogsdrift ens i form av samverkan över ägogränserna. Samlade skogsinnehav i lämplig arrondering underlättar däremot i hög grad skogsbrukets mekanisering och virkestransporternas rationella uppläggning.

Nuvarande förhållanden har på många håll tvingat fram en koncentration av skogliga åtgärder — avverkningsstrakter och kulturfält till alltför stora enheter med avsevärda nackdelar. En sådan koncentration kan vara försvarbar i vissa nordliga lägen för att man där över huvud taget skall kunna ekonomiskt tillvarata någon del av produktionen, medan de mindre sortimenten måste offras. Sådana offer av produktion kan näppeligen tolereras annorstädes än där nöden så kräver, då det med hänsyn till skogsnäringsens betydelse för vårt land är angeläget att skogsmarken lämnar högsta möjliga avkastning. Vid strävandena mot ökad rationalisering

synes man ofta förbise att den mekaniserade stordriften även kan medföra betydande produktionsförluster. Särskilt blir detta fallet av biologiska skäl vid stordrift på i bonitetshänseende starkt skiftande marker i södra Sverige, där dessutom ett flertal trädslag med helt olika växtbetingelser och omloppstider ingår i skogsfloran. Liksom för jordbruket gäller alltså för skogsbruket att en långt driven mekanisering väl kan minska behovet av arbetskraft men näppeligen varken höja eller förbilliga produktionen. Med hänsyn tagen jämväl till att cirka hälften av virkesskörden uttages genom gallringar torde man efter vunnen erfarenhet våga påstå att ett optimalt produktionsresultat i första hand står att vinna i familj jordbruket och familjeskogsbruket eller i en kombination av dessa, under förutsättning att ägaren är väl utbildad för sin uppgift och samman med sin familj helt ägnar sig åt fastighetens skötsel. När familjeskogsbruket som en följd av den under senare år intensifierade skogliga yrkesutbildningen blivit en allt vanligare bruksform bör denna bruksform klart accepteras och jämföras med rena jordbruk och kombinerade jord- och skogsbruk i lagen och vid dess tillämpning liksom i andra avseenden. Då familjeskogsbruket såväl ur produktions- och arbetssynpunkt som för landsbygdens liv över huvud taget synes kunna få den största betydelse, finnes det all anledning gynna denna form av enskild företagsamhet på bärkraftiga enheter. Lagförslagets 4 § kan emellertid inte anses ha fått en härför i alla avseenden avpassad utformning. Nedan kommer därför att yrkas vissa smärre ändringar i denna paragraf.

Hur bolagsförbudslagens hävande kommer att verka är givetvis svårt att på förhand bedöma. En betydelsefull följd, hoppas man, blir att strukturrationaliseringen inom bolagens ägosfär väsentligt ökar i takt. I arronderingssyfte får man förmoda att bolagen visar största villighet att såväl förvärva som avstå mark. Något hinder för bolag att förvärva mark där enskilda köpare inte visar intresse bör inte möta. I övrigt kan väl förutsättas att bolagen visar moderation i fråga om markförvärv, vilket de enskilda skogsägarna torde kunna medverka till genom långtidskontrakt genom sina organisationer och råvaruleveranser av det slag som redan förekommer. Får bolagen sin råvaruförsörjning tryggad, torde de ha bättre användning för sina tillgångar än att offra dem på förvärv av skogsmark. Den strävan mot samverkan olika skogsägarkategorier emellan som alltmot framträder dämpar farhågorna för större förskjutningar i rådande ägarfördelning.

På s. 68 i propositionen säger sig departementschefen i fråga om skogsmarksförvärv dela "domänstyrelsens uppfattning att markfonden bör förstärkas genom anslag över riksstaten om dessa medel blir otillräckliga i framtiden". I trakter där jordbruket viker och inga enskilda uppträder som köpare av skog bör domänverket liksom bolagen med fördel kunna för-

värva denna. Likaså bör domänverket vara naturlig förvärvare av skogsområden som avsättes till reservat av olika slag men kräver uthållig skoglig förvaltning. Skulle medel för dylika förvärv erfordras genom anslag på riksstaten, synes dessa ärenden böra redovisas och avgöras från fall till fall. Punktköp av skogsmark i jordbruksbygder får man förmoda att departementschefen icke avser.

Med stöd av det ovan anförda yrkas,

att i förslaget till jordförvärvslag första stycket i § 4 avslutas sålunda: " — — — varaktigt ägna sig åt jordbruk på egendomen eller där driva skogsbruk";

att punkt 2 i samma paragraf får följande lydelse: " — — — om fånget avser en för rationellt skogsbruk lämpad brukningsenhet och förvärvaren får antagas med fånget huvudsakligen åsyfta att bereda sig stadigvarande inkomst genom egen drift av egendomen"; samt

att de framförda synpunkterna även i övrigt beaktas.

Stockholm den 24 mars 1965

Nils B. Hansson

Nr 655

Av herr **Hilding** och herr **Olsson, Johan**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 43, angående kommunal skatteutjämning, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 772 i Andra kammaren)

Stockholm den 24 mars 1965

Per Hilding

Johan A. Olsson